היינו קלקולא אמר רבא אמר רב חסדא אמר רב הונא הלכה כרבי ולאסור תנו רבנן יום טוב שחל להיות בשבת בית שמאי אומרים מתפלל שמנה [ואומר] של שבת בפני עצמה ושל יו"ט בפני עצמה וב"ה אומרים מתפלל שבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רבי אומר אף חותם בה מקדש השבת ישראל והזמנים תני תנא קמיה דרבינא מקדש ישראל והשבת והזמנים אמר ליה אטו שבת ישראל מקדשי ליה והא שבת מקדשא וקיימא אלא אימא מקדש השבת ישראל והזמנים אמר רב יוסף הלכה כרבי וכדתריץ רבינא: ת"ר שבת שחל להיות בר"ח או בחולו של מועד ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו רבי אליעזר אומר בהודאה ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע רשב"ג ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומרים כל מקום שהוזקק לשבע מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע אמר רב הונא אין הלכה כאותו הזוג אמר רב חייא בר אשי אמר רב מניח אדם עירובי תחומין מיום טוב לחברו ומתנה אמר רבא מניח אדם עירובי תבשילין מיום טוב לחבירו ומתנה מאן דאמר עירובי תחומין כל שכן עירובי תבשילין ומאן דאמר עירובי תבשילין אבל עירובי תחומין לא מאי טעמא דלמקני שביתה בשבתא לא תנו רבנן אין אופין מיום טוב לחבירו באמת אמרו ממלאה אשה כל הקדרה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת ממלא נחתום חבית של מים אע"פ שאינו צריך אלא לקיתון אחד אבל לאפות אינו אופה אלא מה שצריך לו ר' שמעון בן אלעזר אומר ממלאה אשה כל התנור פת מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא אמר רבא הלכה כרבי שמעון בן אלעזר איבעיא להו מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא נאסר וקמחו נאסר או דלמא הוא נאסר ואין קמחו נאסר למאי נפקא מינה לאקנויי קמחו לאחרים אי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר צריך לאקנויי קמחו לאחרים ואי אמרת הוא נאסר ואין קמחו נאסר לא צריך לאקנויי קמחו לאחרים מאי תא שמע מי שלא הניח עירובי תבשילין הרי זה לא יאפה ולא יבשל ולא יטמין לא לו ולא לאחרים ולא אחרים אופין ומבשלין לו כיצד הוא עושה מקנה קמחו לאחרים ואופין לו ומבשלין לו ש"מ הוא נאסר וקמחו נאסר ש"מ איבעיא להו עבר ואפה מאי ת"ש מי שלא הניח עירובי תבשילין כיצד הוא עושה מקנה קמחו לאחרים ואחרים אופין לו ומבשלין לו

ואי

היינו קלקולא. אם היה מותר לערב אתמול והוא אסר: **מתחיל בשל שבת.** ברכה אחת לשניהם ומתחיל להזכיר שבת תחילה ותתן לנו את יום המנוחה הזה ואת יום חג פלוני הזה: **ומסיים.** הברכה בשל שבת מקדש השבת ותו לא: **ואומר קדושת היום באמצע.** ותתן לנו ה' אלהינו את יום המנוחה הזה ואת יום חג פלוני הזה: **תני תנא קמיה דרבינא.** במילתיה דרבי מקדש ישראל והשבת והזמנים: **אטו שבת ישראל מקדשי ליה.** שקדמת קדושת ישראל לשל שבת. בשלמא זמנים צריך להקדים קדושת ישראל לקדושתן שעל ידי קדושת ישראל נתקדשו הם ואילו לא נתקדשו ישראל לא היו קובעים חדשים וקורא[י]ן מועדים בבית דין: **אלא שבת מקדשא וקיימא.** מששת ימי בראשית ואינה תלויה בקביעות דראש חדש: **מתפלל שבע.** כשאר שבתות כי היכי דבחול אין לו למועד ברכה קבועה בשלש תפלות הללו אף בשבת אין צריך לקבוע לו ברכה לבית שמאי ולא נכללו לבית הלל: **מעין המאורע.** ראש חדש או מועד: **בעבודה.** כגון יעלה ויבא בברכת עבודה: **בהודאה.** כמו שאומר על הנסים בחנוכה ופורים: **כל מקום שזוקק לשבע.** ואפי' ערבית ושחרית ומנחה: **אין הלכה כאותו הזוג גרסינן.** אלא כתנא קמא דאמר ערבית שחרית ומנחה מתפלל שבע ואומר מעין המאורע בעבודה. מיהו לאו הלכתא כוותיה בהא דקאמר ובמוספין מתחיל כו' אלא בהא הלכתא כרבי דאמר אף חותם בה מקדש השבת ישראל והזמנים או ראשי חדשים כראש חדש: **מיום טוב לחבירו.** אם נזכר ביו"ט ראשון ותלו שני ימים טובים חמישי וערב שבת ומתנה אם היום חול ומחר קדש עירובי עירוב ואם חלוף איני צריך לערב לתבשילין ובתחומין יאמר אם היום (א) קדש אין בדברי כלום ולמחר יאמר כמו כן בשל תחומין ובאותה הפת עצמה דממה נפשך הוי עירוב אבל בשל תבשילין אין צריך לשנות ולחזור את תנאו למחר: **דלמקני שביתה בשבתא.** לאו דוקא שבתא נקט אלא יו"ט קרי שבתא. לא התירו לו לקנות שביתה ביום טוב ואפי' מספק ואם התירו בעירובי תבשילין התם משום כבוד שבת התירו: **אין אופין.** פת: **ממלאה אשה כו'.** דבחד טרחא סגי וכן בנחתום לגבי מלוי: **אבל לאפות.** כל ככר וככר עריכה(ח) אפיה ורדיה לעצמה: **בזמן שהתנור מלא.** שתנוריהם קטנים היו ומדביקין פת בדפנות ומתוך שהוא מלא מתמעט אוירו ואין מקום לחמימותו להתפשט והפת נאפת יפה: **הוא נאסר.** לאפות: **וקמחו נאסר.** שלא יהו אחרים אופין קמחו בעודו שלו(ט): **לאקנויי קמחו.** אם צריך לתת במתנה את קמחו שיהו אחרים מותרים לאפותו ולתת לו: **בשלמא** לא גרס: **ולא יטמין.** כדרך שמטמינין תבשיל שבת: **עבר ואפה מאי.** מהו שיאכל בשבת:

ולאי

אין הלכה כאותו הזוג. וא"ת אמאי לא קאמר הלכה כתנא קמא וי"ל דאי הוה אמר הלכה כתנא קמא הוה משמע אכל דבריו אף ממה שאמר מסיים בשל שבת והא ליתא דהא קי"ל דהלכתא כרבי דאמר חותם ברוך מקדש השבת ישראל והזמנים(י):

מאי טעמא למקני שביתה בשבתא לא. וא"ת למה לי האי טעמא האיכא טעמא דהכנה כדאמרי' בפ' בכל מערבין (עירובין דף לח: ושם) מיו"ט לשבת מאי טעמא לא משום הכנה וי"ל דאי לאו האיא טעמא דמקני שביתה בשבתא משום טעמא דקאמר משום הכנה לא אסרינן הואיל ויש שם ספק דשמא חול הוא לגמרי מכל מקום קשה דהתם בעירובין למה לי טעמא דהכנה תיפוק ליה משום דמקני שביתה בשבתא לא ויש לומר דהתם מיירי בעירובי חצרות ולא שייך למקני שביתה ומכל מקום קשה מההוא דגטין פרק הזורק (דף עז:) גבי שכיב מרע דקאמר איהי תזיל ותחוד ותפתח והתם מיירי בשבת דשרי לעשות קנין והכא אסר למקני שביתה אפי' ביו"ט וי"ל דשכיב מרע שאני דהתירו עליו שלא תטרף דעתו ותדע דיש חלוק בין שכיב מרע לאיש אחר דהא התירו לו לגרש בשבת ואין אנו מקדשין ואין מגרשין ואע"ג דלא קאמר לקמן(כ) אין מגרשין מכל מקום למה יש לחלק בין קדושין לגרושין ועוד דבתוספתא אמרינן בהדיא אין מקדשין ואין מגרשין ולי נראה מדקאמר התם אי אתה מודה משמע דלא פליג שום אדם עליה והא פליג רבי עליה לעיל דאמר מערבין עירובי חצרות לכך נראה לפרש דטעמא דהכא יש לומר משום הכנה וה"ק אסור למקני שביתה בשבתא משום דהיינו הכנה ואין מכינין מיום טוב לשבת וא"ת לרבי יוחנן דאמר לעיל (דף ד.) נולדה בזה מותרת בזה וקאמר טעמא לעיל משום דלית ליה הכנה וכי פליג רבי יוחנן אכל הני תנאי ואמוראי דהכא(ב) ויש לומר דהתם מיירי בהכנה שנעשה בידים כגון עירובי תחומין ואפי' רבי יוחנן מודה אבל מה שמתיר ר' יוחנן היינו גבי בילה דהוי הכנה בידי שמים שנעשית מאליה:

אי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר צריך לאקנויי קמחו לאחרים ואי אמרת אין קמחו נאסר אין צריך לאקנויי קמחו. ותימה הואיל וקמחו נאסר מה מועיל הקנייה לאחרים מי יכול לסלק האיסור שבו כדי שיאכל הוא עצמו אחר (כך) שנאסר ועוד קשה כיון שהוא נאסר מאיזה טעם יהא מותר שאחרים אופין (לשבת) בשבילו וכי אחרים יכולים לעשות בשבילו מה שהוא עצמו אינו יכול לעשות בשביל עצמו לכן נראה לי כגי' (ל)דה"ג אי אמרת הוא נאסר ואין קמחו נאסר מלי לאקנויי קמחו לאחרים ואו מועיל הקנין ואי אמרת הוא נאסר וקמחו נאסר לא מלי לאקנויי קמחו לאחרים דהא לא מועיל הקנין וכסמוך גרס ש"מ הוא נאסר ואין קמחו נאסר:

ובלבד

מסורת הש"ס

א) [תוספ' ברכות פ"ג], ב) [ברכות מט.], ג) ערובין מ: [תוספ' ברכות פ"ג] ע"ש פ"ש שיטר' בברי' זו, ד) גבי יו"ט נקט לרבותא יו"ט שחל להיות בשבת משום דביו"ט מתפלל כסדר של יו"ט אבל ר"ח מתפלל כסדר של שבת. מהרש"א בשם תוספות ישנים, ה) [לעיל ו.], ו) [תוספ' פ"ב], ז) [עי' תוספות פסחים מו. ד"ה עד שתאפה], ח) נ"א נוסף: עריכה, ט) נ"א נוסף: משום קנס. י) [ועי' תוספות מנחות לו: ד"ה והא], כ) [דף לו: ועי' תוספות שם ד"ה והא מנוח], ל) נ"א הספרים.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיום טוב וכו' ובתחומין יאמר אם היום חול ומחר קדש עירובי עירוב אם היום קדש: (ב) תום' ד"ה מאי טעמא וכו' תנאי ואמוראי דהכא ודהתם וי"ל לומר דהתם והכא מיירי:

◆

גליון הש"ם

גמ' רשב"א אומר ממלאה אשה תנור פת. עיין לקמן דף כב ע"ב ברש"י ד"ה וב"ה מתירין ובתוס' שם:

◆

מוסף רש"י

מתחיל בשל שבת. ותתן לנו את יום המנוח הזה, **ומסיים בשל שבת.** מקדש השבת ותו לא (עירובין מ:). **ואומר קדושת היום.** של ראש חדש עם של שבת כגון את יום המנוח הזה ואת יום ראש חדש הזה, ואם מועד הוא את יום השבת הזה ואת יום חג פלוני הזה (שם). **מפני שהפת נאפת יפה בזמן שהתנור מלא.** והפת מרובה קרובים זה לזה מתחממים זה מזה ונאפת יפה ועושה הצריך לה (סדור רש"י סי' שצה).

◆

רבינו חננאל

ת"ר יו"ט שחל בשבת [וכו'] ב"ה הלל אומרים מתפלל שבע, מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. פירוש, מתפלל שלש ראשונות ושלש אחרונות, ואומר אתה בחרתנו באמצע, מתחיל בשל שבת ואומר ותתן לנו ה' אלהינו את יום המנוח, ומסיים בשל שבת בשמחה ובששון הנחלתנו ושבתות ומועדי קדשך. רבי אומר אף חותם בהמקדש ישראל והשבת והזמנים, והרציה רבינא הכי מקדש השבת וישראל והזמנים, דשבת לאו ישראל מקדשי לה דהא מיקדשא וקיימא. אמר רב יוסף הלכתא כרבי דחותם בה וכדמתרץ רבינא ברוך מקדש השבת וישראל והזמנים, דישראל מקדשי להו לזמנים, הילכך מקדמינן קרושתן דישראל דאינון מקדשי להו לזמנים. ת"ר שבת שחלה להיות בר"ח או בחולו של מועד. ערבית ושחרית ומנחה מתפלל שבע, ואומר אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא וגו', ומזכיר מעין המאורע, אם הוא ר"ח אומר של ר"ח, ואם חולו של מועד, אם פסח אומר של פסח, ואם סוכות של סוכות. בעבודה והיא רצה ה' אלהינו בעמך ישראל וכו'. ואם לא אמר מחזירין אותו, והכי הילכתא. ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קידוש היום

עין משפט נר מצוה

טז א מיי' פ"ב מהלכות תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' תפז סעיף א:
יז ב מיי' שם הלכה יא סמג שם טוש"ע א"ח סימן תכה סעיף א וסימן תנ סעיף ט [וסימן תרסג סעיף ב]:
יח ג שם סימן תנ סעיף ג:
יט ד מיי' שם טוש"ע שם וסימן תכה סעיף ג:
כ ה מיי' פ"ו מהלכות יו"ט הלכה יא סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תקכז סעיף כב:
כא ו מיי' פ"ח מהל' עירובין הלכה יד טוש"ע א"ח סימן תקכח סעיף ג:
כב ז מיי' פ"א מהלכות יו"ט הלכה ט סמג שם טוש"ע א"ח סימן תקז סעיף א:
כג ח מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף ב:
כד ט מיי' ופמג שם טוש"ע א"ח סימן תקז סעיף ו:
כה י מיי' פ"ו שם הל' ט סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקכז סעיף כ:
כו כ מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעי' כג:

◆

רבינו חננאל (המשך)

באמצע, וחותם מקדש השבת ישראל והזמנים, והכי הילכתא. רשב"ג ור' ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר, לא במוספין בלבד, אלא כל מקום שזוקק לשבע בין ערב בין שחרית בין מנחה, מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת, ואומר קידוש היום באמצע. אמר רב הונא אין הלכה כאותו הזוג, והן רשב"ג ור' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה הללו. אמר רבא מניח אדם עירובי תחומין מיו"ט לחבירו ומתנה, וכ"ש עירובי תבשילין. ומשמיה דרב אמר מניח עירובי תבשילין מיו"ט לחבירו ומתנה, אבל עירובי תחומין לא, דלמקנא שביתה ביו"ט לא. והני מילי בשני ימים טובים של גליות שהן ב' קדושות, שמתנה ואומר אם היום קדש ולמחר חול הוא איני צריך לעירוב, ואם מחר הוא יו"ט היום עיו"ט, הנה אני מערב מעיו"ט ליו"ט. וקיימא לן כרבא דהוא בתראה. ת"ר אין אופין מיו"ט לשבת ק"ו מיו"ט לחול. באמת אמרו ממלאה אשה קדרה בשר אע"פ שאינה צריכה אלא לחתיכה אחת. וכן נחתום ממלא ומחמם קומקומוס מים אע"פ שא"צ אלא לקיתון אחד כו'. ר' שמעון בן אלעזר אומר אף ממלאה אשה תנור פת, מפני שהפת [נאפת] יפה בשעה שהתנור מלא. אמר רבא הלכה כר' שמעון בן אלעזר, וקיי"ל מרבותינו ובלבד שלא יערים. איבעיא להו מי שלא הניח עירובי תבשילין הוא נאסר וקמחו נאסר, ואין לו תקנה אא"כ יקנה קמחו לאחרים, אלא הוא שנאסר ל)[לא אפי ליה אלאן] דכמה דלא מקני ליה, לא הוא אפי ליה ולא אחרים אפו ליה. או דלמא הוא נאסר אבל קמחו לא נאסר, ולא צריך לאקנויי קמחו לאחרים, אלא הוא שנאסר לא אפי אחריני אפו ליה. ופשטנא הוא נאסר וקמחו נאסר, ואין לו תקנה אלא אם יקנה קמחו לאחרים וימסרנו להן, נעשה כשלהן ומותר להן לאפות ולהאכילו. איבעיא להו זה שנאסר אם עבר ואפה מאי, כלומר קנסינן ליה ומנעינן ליה לאכול מה שנאפה, אי לא.

ל) ע"פ הגה"ה כד"ו: "אלא הוא שנאסר לא אפי ליה אבל כל כמה דלא מקני כו'".